

Posudek bakalářské práce Michaely Janů *Koktavost u dospělých*

Problematika koktavosti u dospělých osob dosud nebyla v rámci české lingvistiky zkoumána, přestože by si rozhodně zasloužila (spolu s dalšími typy narušené komunikační schopnosti) pozornost minimálně v rámci výzkumů mluvených projevů a v rámci výzkumů psycholingvistických. Lingvistický pohled na danou problematiku by za přínosný pokládali i představitelé logopedie, jak autorka dobře dokládá z odborné logopedické literatury (s. 7). A autorčina zkušenost s konkrétními respondenty ještě naznačuje, že i oni sami by patrně přivítali větší (nejen) odborný zájem o problémy lidí trpících koktavostí.

Teoretická část práce shrnuje podstatné informace související s tématem, a to především z literatury logopedické. Ve výkladu je patrné směřování k tématu práce, i když některé části (např. o diagnostice a typech koktavosti) mohly být stručnější a v některých částech (např. s. 18, 31) mohly být informace z hlediska návaznosti výkladu lépe uspořádány. Mohl být též více rozveden pohled lingvistický (v případě osob s koktavostí jde mj. o komunikanty se specifickými komunikačními obtížemi, které mohou ovlivňovat jejich komunikační chování, mohou se odrážet v jimi produkovaných komunikátech a mohou mít také vliv na podobu interakce s dalšími komunikanty). Teoretická část vychází především z literatury logopedické, a to především z překladů prací V. Lechty, ale užívá i několik primárních zahraničních zdrojů. Využití menšího počtu odborných zdrojů není úplně ideální, ale je s ohledem na výše zmíněnou situaci v české lingvistice pochopitelné.

Jádrem praktické části je výzkum založený na strukturovaných rozhovorech s 5 respondenty a na analýze videonahrávek těchto rozhovorů. Autorka prokázala, že je schopna připravit takto založený výzkum se všemi odpovídajícími náležitostmi: vyhledat respondenty, získat jejich informovaný souhlas, vést a zaznamenat rozhovory, nahrávky přepsat. Výzkum tohoto typu je pracný, časově náročný a může být spojen s řadou technických problémů, které musí výzkumník překonávat (oceňuji autorčin popis zkušeností se shromažďováním dat přes Skype). Výrazně kladně hodnotím přepis pořízených nahrávek – autorka pro něj vhodně zvolila systém užívaný v rámci přepisů mluvených projevů pro ČNK, který doplnila o vlastní značky pro jevy, které bude analyzovat; zařazené úryvky navíc ukazují, že autorka systém přepisu dobře ovládla. Omezení analýz projevů koktavosti jen na některé úseky projevů pokládám za vhodné, kritéria výběru vzorků a volby jejich délky mohla být uvedena explicitněji (srov. s. 30).

Analýza získaných nahrávek je i hlavním přínosem práce. Obsahová analýza rozhovorů je přehledná a analýza případných projevů koktavosti v projevech respondentů názorná. Kladně hodnotím, že autorka zkouší aplikovat i postupy, o nichž se zmiňuje odborná literatura logopedická (např. výpočet projevů neplýnulosti v jistém úseku projevu), a také to, že autorka si je vědoma omezení vzorků a nedopouští se nepodložených zobecnění. Výklad v praktické části je ve většině kapitol velmi úsporný a soustřeďuje se na jádro zkoumaných jevů, závěrečné shrnutí analýz obsahující i diskusi k výsledkům (s. 56) však mohlo být podrobnější, a to zejména v části věnované lingvistické analýze projevů koktavosti u respondentů.

Praktickou část doplňuje dotazník směřovaný k logopedům, kteří se terapií koktavosti zabývají. V této části autorka opět prokázala, že je schopna podobné průzkumné šetření připravit (oceňuji hlavně metodu výběru pracovišť, která budou oslovena) a základním způsobem interpretovat. Návratnost dotazníků bohužel byla malá, ale autorka si je nereprezentativnosti vzorku vědoma (nabízí se otázka, zda týden určený na sběr odpovědí nebyl příliš krátká doba, popř. zda nebylo možné podpořit návratnost dotazníků nějakým dalším způsobem). Výsledky dotazníkového šetření jsou uvedeny v příloze práce, možná mohly být přímo v textu.

Práce je přehledně strukturována. Občas by bylo vhodné upravit některé formulace, popř. vysvětlit či sjednotit některé termíny (např. klinická koktavost, s. 12; biologická zpětná vazba a biofeedback, s. 23). V textu se bohužel objevují pravopisné nedostatky (zejména dosti interpunkčních chyb), překlepy a některé nedůslednosti při závěrečném zpracování textu (např. neodpovídající okazování v textu, např. na vymezení breptavosti); nejvíce těchto nedostatků obsahuje úvodní teoretická část. V případech, kdy je přebírán odkaz na odbornou literaturu z prací V. Lechty, je uvedeno jen jméno autora a rok, ale chybějí další bibliografické údaje.

Práce rozhodně splňuje kritéria kladená na bakalářské práce, doporučuji ji k obhajobě. Navrhuji hodnocení velmi dobře.

doc. PhDr. Lucie Saicová Římalová, Ph.D.
vedoucí bakalářské práce